

ПРАВНО ДЕЈСТВО ПОБИЈАЊА ДУЖНИКОВЕ ПРАВНЕ РАДЊЕ

Негативна наследна изјава дужника губи правно дејство само у односу на повериоца који је правноснажно успео у спору за њено побијање и само у односу на његово потраживање, а не и у односу на друге дужникове повериоце и њихова потраживања.

Из образложења:

„Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном и извршном пресудом од 03.09.2007. године усвојен је захтев тужиоца и утврђено да наследна изјава његовог дужника - туженог М.П. којом се одрекао наследства на заоставштини дата у оставинском поступку не производи правно дејство према тужиоцу у оном обиму колико износи законски наследни део од 1/3 власништва на стану у Београду. Решењем о извршењу од 31.05.2016. године одређено је извршење на означеном сувласничком уделу туженог М.П. на наведеном стану ради наплате новчаног потраживања тужиоца са припадајућом каматом у динарској противвредности, трошкова парничног и извршног поступка. На истом предмету извршења је, решењем о извршењу од 26.02.2016. године, одређено извршење ради наплате новчаног потраживања туженог Д.П. и трошкова парничног поступка. Закључком јавног извршитеља од 05.04.2017. године одређена је прва продаја предмета извршења.

Поднетом тужбом тражено је утврђење да је извршење, одређено на предлог туженог Д.П. на сувласничком уделу туженог М.П. на предметном стану недопуштено јер тужилац има право које спречава то извршење. Право које тужилац истиче као право које спречава извршење је оно стечено правноснажном пресудом од 03.09.2007. године, донетом у спору за побијање правне радње - негативне наследне изјаве његовог дужника, туженог М.П.

Циљ побијања је да се повериоцу омогући наплата из дужникове имовине која је услед побијане правне радње изашла, односно није ушла у ту имовину. Сврха побијања није у томе да се прогласи неважећом цела правна радња и за сва лица, већ да се она прогласи без дејства само у односу на повериоца који је побија и само у оној мери у којој је то потребно за његово намирење. Такво правно дејство побијања дужникове правне радње предвиђено је и чланом 284. Закона о облигационим односима, којим је прописано да ако суд усвоји тужбени захтев, правна радња губи дејство само према тужиоцу и само колико је потребно за испуњење његових потраживања.

Дакле, правно дејство побијања одређено је његовим циљем. Ако је поверилац који је поднео тужбу успео да докаже услове за побијање, побијана правна радња се не ништи у целости већ губи дејство једино према њему, у мери потребној за намирење његових потраживања. Према свим осталим лицима, правна радња остаје и даље у важности, како за дужника и противнике побијања тако и за трећа лица, на пример за остале повериоце дужника који нису учествовали у побијању.

Када се изложено примени у овом случају, правноснажним усвајањем тужиочевог захтева у спору за побијање негативне наследне изјаве његовог дужника иста је изгубила правно дејство само у односу на тужиоца и само ради наплате његовог новчаног потраживања. Негативна наследна изјава туженог М.П. не губи правно дејство у односу на остале повериоце, па ни према туженом Д.П, што значи да у односу на њега тужени М.П. нема имовину - сувласнички удео од 1/3 идеална дела предметног стана, из које би тужени Д.П. могао намирити своје потраживање. Из те имовине новчано потраживање може намирити само тужилац, као поверилац који је

успешно побио негативну наследну изјаву дужника, а то његово право у односу на имовину спречава извршење ради наплате новчаних потраживања свих других поверилаца који нису учествовали у побијању дужникове правне радње.

Због тога су судови извели правилан закључак о основаности тужбеног захтева у овом спору.“

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 5196/2020 од 4.2.2021. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 14.11.2023. године)